

Titel: Notes, [MTG] 125-2130

Citation: "Notes, [MTG] 125-2130", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds: https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_125-shoot-workidacc-1992_0005_125_MTG_2130/facsimile.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

Oversigten er todimensional (efter flere tredimensionale forsøg, som det skærer mig i hjertet at maatte kassere), fordi det paradigmatiske ikke kan være heteroplant: der kan gaa en syntagmatisk forbindelseslinie fra det ene plan til det andet, men de derved etablerede paradigmatiske forbindelseslinier er altid mellem størrelser hørende til samme plan. En tilsyneladende undtagelse danner den højeste korrelation af alle: den mellem urkenematemet og urplerematemet, men undtagelsen er kun tilsyneladende: denne korrelation staar over planerne, ikke imellem dem.

I modsætning til glossematiérne, der er heteroplant definerede, er elementerne heteroplant manifesterede men homoplant definerede; smukt svarende hertil er ogsaa sammenfaldene heteroplant manifesterede men homoplant betingede - de rent homoplane sammenfald kan rimeligvis kun finde sted mellem metaglossemer, der er tilstrækkelig livskraftige til ikke at behøve at støtte sig til den heteroplane manifestation. Det følger heraf, noget overraskende, at kommutationen er en homoplan funktion. Derimod er alternation en heteroplan funktion, idet alternanterne er heteroplant etablerede som paradigme, men alternanternes korrespondens er homoplan

og af ganske samme art som ikke-alternerende elementers korrespondens.

Kommutationsparadigmerne er manifestationen af selektionskategorierne, og kommutationen er følgelig den manifesterede selektion, som altsaa ikke skal opstilles særskilt. Syntagmernes normstruktur er udtømmende behandlet ved anførelse af deres kommutationsparadigmer.

I den homoplane usussyntagmatik behandles som forhen betingelserne for varianternes forekomst, hvilket forudsætter et inventar over samtlige faktisk forekommende enheder og altsaa et studium af saavel syntagmers som glossematiens struktur i usus. Iøvrigt kan denne funktion ogsaa være heteroplan: fx bruges i engelsk en relativt længere variant af

*Faktisk
komponent
i steds af
sædvanlige
prepositioner*

/a/ i adjektivfonier (jfr Terminologisk Forslag) endende paa /-ad/ ("bad", "mad") end i substantivfonier ("lad", "pad") (D.J. Outline §874). Det paradigmatiske forhold mellem enhederne som saadanne er uden interesse, da det vil kunne afledes af korrespondenserne.

Homonymi og synonymi eksisterer ikke: de er i psalmebogen definerede som "heterokategorielle", men det vil jo sige at de, ligervis som de tyske kasus-"synkretismer" er adskilte ved deres plads i kaden.

(Der tænkes paa die Männer lieben die Frauen.)

Ved idiomatik forstaar jeg den usuelle udvælgelse af visse koder af glossematier frem for andre med samme mening ("slet dulgt skadefryd" er usuel, "elendigt gemt skadefryd" derimod ikke, skønt de dækker samme mening). Herunder ogsaa onomatopoesi: man vælger usuel at gengive sin opfattelse af et givet fysisk fænomen (dette er den kenematisk mening) ved en vis glossemati ("kykkeliky") frem for andre mulige, der kunde tjene formaalet lige saa godt (fx /y'y'y:/); dette hvadenten det gælder direkte onomatopoesi (lydefterligning) ^{saa vel som} ~~eller~~ indirekte ("malende" udtryk for bevægelse, farve, størrelse etc). Hertil svarer i udøvelsen stilistik. Dette er en heteroplan funktion, og det indbyrdes forhold mellem leddene i de ved denne etablerede paradigmer af glossematier er den traditionelle synonymik minus variantlæren og plus læren om lyd- og bogstavenheders expressive værdi.

Til normens sammenfald svarer i usus betinget overlappning mellem glossematier, fx det fænomen at /hylë-/ som første led af et

